

Kuntien ja maakuntien liittojen tiedonhallinnan uudistaminen

Avustushaku info 12.3.2024

Jemina Suikki

Erityisasiantuntija

Ympäristöministeriö

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Tervetuloa avustusinfoon

- Tilaisuus alkaa klo 9:30 ja päättyy 10:30
- Tilaisuuden esitysosuus nauhoitetaan ja nauhoite julkaistaan Ryhti –verkkosivuilla
- Esityksen loppuksi on jätetty aikaa kysymyksille
- Esityksen aikana voitte esittää kysymyksiä hyödyntämällä Teams chattia. Pyrimme vastaamaan kaikkiin esitettyihin kysymyksiin aikataulun puitteissa

Esityksen sisältö

1. Kuntien ja maakuntien liittojen rakennetun ympäristön digitalisaatiouudistuksen toimeenpanon avustaminen
2. Avustettavat toimenpiteet
3. Avustuksen hakeminen
4. Kysymyksiä ja vastauksia

Tiedonhallinnan uudistaminen

Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistuksen myötä keskeisiä muutoksia tulee:

- Luvituksen ja alueidenkäytön tiedon tuottaminen tapahtuu yhteisesti sovitussa kansallisessa tietomallimuodossa
- Tiedon toimittamisvelvoite kansalliseen tietojärjestelmään
- Prosessit ja toimintatavat saattavat muuttua
 - Muutosjohtamista ja kouluttautumista.

Mikä ei muutu:

- Kaavoituksen ja luvituksen ydintyö pysyy ennallaan. Kunnat ja maakuntien liitot vastaavat edelleen näistä.
- Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä ei korvaa kuntien käyttämiä järjestelmiä tai ohjelmistoja.

Lakien seuraavat pykälät käynnistävät kunnissa ja/tai maakuntien liitoissa rakennetun ympäristön tiedonhallinnan muutostoimenpiteitä:

- **Rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain (431/2023):**
 - 5 § Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavat alueidenkäyttöä koskevat tiedot
 - 6 § Alueidenkäytön tietojen pysyvät yksilöivät tunnuksat
 - 7 § Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään toimitettavat rakentamista koskevat tiedot
- **Maankäyttö ja rakennuslaki (132/1999), tuleva alueidenkäyttölaki:**
 - 29 § Maakuntakaavan esitystapa
 - 40 § Yleiskaavan esitystapa
 - 55 § Asemakaavan esitystapa
 - 78 b § Tonttijaon esitystapa
- **Rakentamislaki (751/2023):**
 - 43 § Rakentamisluvan myöntäminen
 - 61 § Rakentamislupahakemus
 - 68 § Rakentamislupahakemuksen käsittely
 - 72 § Rakennuksen viranomaiskatselmusten tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
 - 73 § Rakentamisen lupiin liittyvien tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään

Kuntien ja maakuntien liittojen siirtymän rahoitus

- 35.20.35. Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon (siirtomääräraha 3 v) momentille myönnetty:
 - 2 880 000 euroa LTA (2.2.2023)
 - 3 700 000 euroa 2024 budjetti
 - Julkisen talouden suunnitelmaan on sisällytetty lisää määrärahaa tälle momentille
- Määrärahalla korvataan siirtymäajan kunnille ja maakuntien liitoille uudessa lainsäädännössä edellytetyt tiedonhallinnan muutoskustannuksia.
- Uudet vaatimukset koskevat: yhteentoimivia tiedon rakenteita, tietojärjestelmämuutoksia, tiedon toimitusvelvoitteita, digitaalista turvallisuutta, koulutustarpeita ja toimintatapamuutoksia.

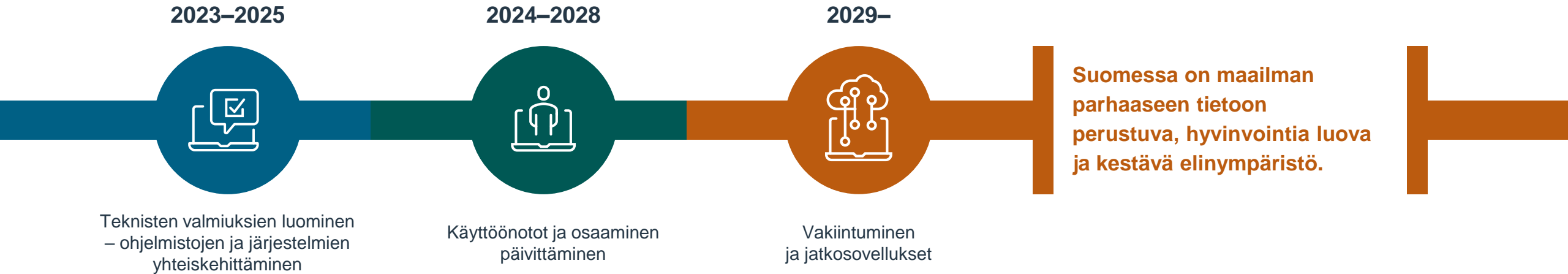
35.20.35. Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla kunnille ja maakuntien liitoille rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain, rakentamislain ja alueidenkäyttölain uusien digivelvoitteiden aiheuttamien muutosten kustannuksiin. Avustuksella varmistetaan kuntien ja maakuntien liittojen hallittu siirtyminen siirtymäaikojen puitteissa yllä mainittujen lakien uusien digivelvoitteiden mukaiseen viranomastyön toteuttamiseen.

Avustusta voidaan myöntää lainsäädännön muutoksesta aiheutuviin seuraaviin toimenpiteisiin:

- 1) järjestelmämuutokset ja -hankinnat, tietojen tietomallimuutokset sekä nykyisten ja uusien tietojen tuottaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
- 2) henkilöstön koulutus ja osaamisen lisääminen
- 3) kunnan tai maakunnan liiton henkilöstöresursoinnit.

Avustuksen myöntöperusteena ovat yhteentoimivuus ja digiturva, joiden tulee ilmetä hakijoiden laatimasta toteuttamissuunnitelmasta. Ympäristöministeriö hyväksyy toteuttamissuunnitelmat. Toteuttamissuunnitelmasta on käytävä ilmi kustannustaso, joka on ollut ennen lakien antamista sekä kustannustaso, johon lain vaikutukset kohdistuvat. Kustannusarvio on eriteltävä yksilöidysti toimenpiteittäin. Avustusta ei myönnetä kunnan tai maakunnan liiton tavanomaisiin järjestelmän ylläpito- tai kehityskuluihin. Avustuksella korvataan toteutuneet hyväksyttävät kustannukset. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

- Ensimmäiset avustushaut suunnataan kunnille ja maakuntien liitoille, jotka yhteiskehittävät tiedonhallinnan järjestelmien ja ohjelmistojen teknisiä kyvykkyyksiä, toiminnallisuuksia ja käytettävyyttä vastaamaan uudistuvan lainsäädännön velvoitteita
- Yhteiskehittämishankkeissa luodaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmän **käyttöönoton polkuja**, joita hyödynnetään valtakunnallisessa siirtymässä.
 - Poluissa huomioidaan kuntien väliset erot tiedon tuottamisvastuissa ja käytetyissä järjestelmissä siten, kun ne on tullut kumppanitestauksessa katetuksi
- Kouluttautumiseen, käyttöönottoon ja kumppanitestauksen ulkopuolelle jääneille toimenpiteille avataan myöhemmin uusia avustushakuja.

Vuoden 2024 ensimmäinen avustushakukierros

- Ympäristöministeriö on julkaissut kunnille ja maakuntien liitoille haettavaksi harkinnanvaraisen avustuksen 4.3.2024. Haku on avoinna 15.4.2024 asti.
- Avustus on tarkoitettu kuntien ja maakuntien liittojen tiedonhallinnan teknisten kyvykkyyksien luomiseen, jolla mahdollistetaan tiedon toimitus rakennetun ympäristön tietojärjestelmään ja uusien tietomuotojen käyttöönotto.
- Hakukierroksella jaossa 1,5 miljoonaa euroa.
- Avustus on täysimääräistä, koska avustetaan toimenpiteitä, jotka aiheutuvat uudistuvasta lainsäädännöstä

Avustushaun materiaalit:

- [Hae avustusta verkkopalvelussa | haeavustuksia.fi](#)
[Opas avustuksen hakemiseen ja käyttöön \(pdf\)](#)
- Ympäristöministeriö avaa tänä vuonna useamman avustushakukierroksen

Etusivu / Haut / Kuntien ja maakuntien liittojen rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistaminen

Kuntien ja maakuntien liittojen rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistaminen

 Siirry tulostusnäkömään

Julkaistu: 4.3.2024 14.16 (päivitetty: 6.3.2024 11.00)

Hakuaika: Hakuaika on alkanut 4.3.2024 klo 16.00 ja päättyy 15.4.2024 klo 16.15

Valtionapuviranomainen: Ympäristöministeriö - Alueidenkäyttö

HAKUILMOITUS

VAKIOEHDOT

AVUSTUKSEN HAKEMINEN

Hakulomakkeesta täyteteen seuraavat kohdat:

Hakijan tiedot

Tavoitteet ja vaikuttavuus

Toiminnan toteutus

Kustannusarvio ja rahoitus

Muista liittää hakemuksen liitteeksi:

Projektisuunnitelma (valmis pohja)

Tiedonhallinnan ratkaisun kaaviokuva (valmis pohja)

Lisäksi tutustu hakuoppaaseen

Avustuksen myöntämisen edellytykset

- Avustusta voi hakea ainoastaan kunnat ja maakuntien liitot
- Avustuksen myöntöperusteena ovat toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus, yhteentoimivuus ja digiturva, joiden tulee ilmetä hakijoiden laatimasta toteuttamissuunnitelmasta
- Avustettavien toimenpiteiden tulee olla uusia (ei tavanomaisia järjestelmäpäivityksiä), eikä niihin ole voinut saada aiemmin muuta valtion avustusta
- Avustuksella ei myöskään korvata aiemman voimassaolevan lainsäädännön velvoitteita, kuten Palveluväylän käyttöönottoa
- Tehtävät toimenpiteet perustuvat rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain (431/2023), rakentamislain (751/2023) ja alueidenkäyttölain (132/1999) uusien digivelvoitteiden aiheuttamien välttämättömien muutosten toteuttamiseen.
- Toimenpiteiden tulee olla tarpeellisia ja välttämättömiä sekä **mahdollistaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönotto ja tietomallimuotoisuus.**

Avustuskelpoiset kustannukset

- Henkilöstökustannukset
- Ulkopuolisista lähteistä hankitun työsuorituksen, tietämyksen sekä konsultoinnin ja vastaavien asiantuntijapalveluiden kustannukset, jotka ovat sidottavissa rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönottoon
- Kohtuulliset kotimaan matkakustannukset valtion matkustussääntöjen mukaisesti
- Muita mahdollisia kustannuksia; viestinnästä ja tulosten julkaisemisesta ja tiedottamisesta aiheutuvat kustannukset, pakollisen tilintarkastuksen kustannukset valtionavustushankkeissa ja muut mahdolliset kustannukset erityisen perustelluista syistä.

Hankintalain alaisten hankintojen asiakirjat säilytettävä osana hankkeen dokumentointia.

Avustuksen käyttökohteet

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään liittymiseen kuuluvat järjestelmämuutokset ja –hankinnat

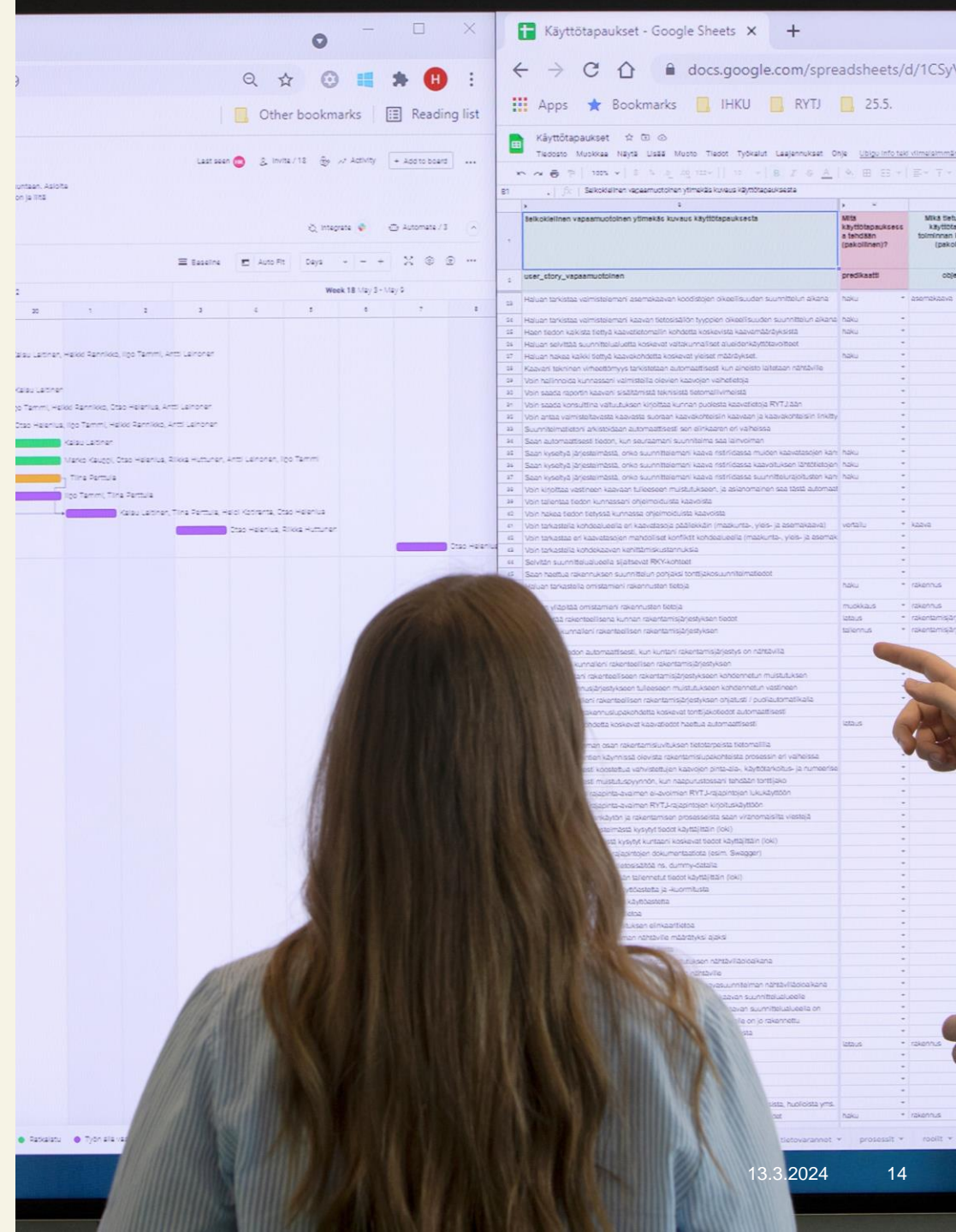
Kunnan ja maakunnan liiton tilatessa päivityksiä käyttämiinsä ohjelmistoihin ja tietojärjestelmiin tulee varmistaa,

1. että tilattava ratkaisu tukee liittymistä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.
Rajapintakuvaukset ovat saatavilla Suomen ympäristökeskuksen verkkosivuilta:
 - [Tutustu Ryhti rajapintakuvauksiin \(Syke\)](#)
2. että tilattu ratkaisu noudattaa kansallisia tietomallimuotoja, sanastoja ja koodistoja:
 - [Tietomallimuotoinen kaavoitus \(Syke\)](#) (vahvistettu)
 - [Rakentamisen luvitus ja tietomallit \(Syke\)](#)

Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan sujuvoittaminen

Kunnat ja maakuntien liitot voivat hakea avustusta tiedonhallinnan ratkaisuihin, jotka sujuvoittavat virkatyön suorittamista kaavoituksessa ja rakentamisen luvituksessa. Järjestelmä –tai ohjelmistotoimittajalta tilattujen ratkaisujen tulee edistää koneluettavassa muodossa olevan tiedon jakamista ja tiedonsiirtoa eri prosessien välillä ja vähentää tiedon tulkintaan liittyvien virheiden riskiä. Ratkaisun tulee olla kansallisesti skaalattava ja maksuttomasti jaettava tuotos. Esitetyillä ratkaisuilla tulee olla hyvä potentiaali tehostaa toimintaa valtakunnallisesti ja parantaa tiedon teknistä laatua tietoturvallisesti.

Tiedonhallinnan sujuvoittamisen yhteydessä on varmistettava ja testattava tiedon toimitus rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

Alueidenkäytön tietoaineistojen laadun parannus

Tiedon laatu tarkoittaa tässä yhteydessä tiedon kattavuutta, ajantasaisuutta, luotettavuutta ja tietosisältöjen yhdenmukaisuutta sekä yhteentoimivuutta. Kunnat ja maakuntien liitot voivat hakea avustusta ratkaisuihin, jotka parantavat alueidenkäytön tietoaineistojen laatua. Aineistot voidaan muuttaa minimissään VOOKA-hankkeessa toteutettuun muotoon. **Laadunparannuksen yhteydessä tietoaineistot on toimitettava rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.**

Valintakriteerit ja arviontiperusteet

- Avustushakemusten arviointiperusteena ovat hakijan valmiustaso ja edellytykset osallistua kumppanitestaukseen ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönottoon.
- Kriteerit jakautuvat osa-alueisiin:
 - **Vähimmäiskriteerit** arvioidaan asteikolla täyttää – ei täytä.
 - Vähimmäiskriteerin täyttämättä jättäminen johtaa avustushakemuksen hylkäämiseen.
 - **Kokonaisarviointi** toteutetaan arvioimalla hakemuksen muodostamaa kokonaisuutta mm. selkeyden, realistisuuden, seurattavuuden, riskienhallinnan, välttämättömyyden, laadunvarmistuksen näkökulmista.
 - Kokonaisuutta tarkastelevat kriteerit arvioidaan asteikolla 0-5 tai 0-10, jossa 0 merkitsee vaatimuksen toteutumattomuutta ja 5 tai 10 kriteerin kiitettävää täyttymistä.
 - **Kustannuksia** arvioidaan kohtuullisuuden näkökulmasta, suhteutettuna yleiseen hintatasoon, esitettyyn muutostarpeeseen ja muiden organisaatioiden hakemuksiin.
- Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä arvioi hankehakemukset
- Ympäristöministeriö voi myöntää avustusta haettua vähemmän

Arviointikohde	Kriteeri	Asteikko
Vähimmäiskriteerit	Hakemus on laadittu annettujen ohjeiden mukaisesti ja sisältää kaikki pakolliset tiedot. Esitetyt toimenpiteet on määritelty tarkasti työpaketteihin ja työpakettien resurssit ja kustannukset on esitetty selkeästi.	Kyllä/Ei
	Hakemus sisältää välttämättömät toimenpiteet, jotta saavutetaan valmius uusien tietomuotojen käyttöönottoon ja näiden tietojen toimittamiseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään	Kyllä/Ei
Kokonaisarviointikriteerit	Esitetty ratkaisu sujuvoittaa tiedonhallintaa ja/tai parantaa tietoaisteistojen laatua	0-10
	Esitetty ratkaisu on skaalattava ja hyödyntää rakennetun ympäristön tiedonhallintaa valtakunnallisesti – sopimus tulostenjakamisesta tai avoin lähdekoodi	0-10
	Toimenpiteiden vaiheistus ja aikataulut on toteutuksen kannalta uskottava. Esitetty suunnitelma mahdollistaa kunnan tai maakuntien liiton uusien lakivelvoitteiden täyttämisen siirtymäaikaisten puitteissa	0-5
	Projektisuunnitelma on kokonaisuutena arvioiden selkeä ja realistinen	0-5
	Hakijalla on asianmukainen suunnitelma toimenpiteiden seurantaan ja riskienhallintaan	0-5
	Hankkeen kuntajoukko tai maakuntien liittojen joukko on monipuolinen	0-5
Kustannusten arviointikriteeri	Toimenpiteiden esitetyt kustannukset ovat kohtuullisia suhteutettuna muutostarpeeseen, yleiseen hintatasoon ja muiden hakijoiden esittämiin sekä aiemmilla hakukierroksilla esitettyihin suunnitelmiin	0-10

Yhteiskehittämisen tulosten jakaminen

- Avustuksella tehtävä kehitystyö kuntien ja maakuntien liittojen käyttämiin järjestelmiin tulee olla **maksuttomasti myös muiden kuntien ja maakuntien liittojen käytettävissä.**
 - Avustusehdot tukevat kuntien/maakuntien liittojen ja tietojärjestelmätoimittajien välistä sopimista tuloksista
 - Yhteiskehittämisessä varmistetaan, että valtakunnallisessa siirtymävaiheessa muutkin kunnat ja maakuntien liitot hyötyvät myös yhteiskehittämisen tuloksista.
 - Hankkeessa tehdystä tietojärjestelmien kehitystyöstä ei saa periä uudelleen maksua kunnilta tai maakuntien liitoilta. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki Suomen kunnat ja maakuntien liitot saavat käyttöoikeuden veloitusetta hankkeessa kehitettyyn uuteen toiminnallisuuteen.
 - Asiakaskohtaiset räätälöinnit ja käyttöönotto eivät sisälly tulosten jakamisen ehtoihin. Valtakunnallisen siirtymän toimintamalli ja ohjeet
 - Kunta tai maakunnanliitto sopii tulosten jakamisesta tietojärjestelmätoimittajan kanssa ehdon mukaisesti
 - Kehitettävän ohjelmiston/ohjelmistokomponentin seuraavien versioiden kustannukset kunnille ja maakuntien liitoille on oltava kohtuulliset.

Esimerkkejä avustettavista toimenpiteistä

- Kaavan tekeminen virallisen kansallisen kaavatietomallin mukaisena ja pilotoiminen kunnan kaavoitusprosessissa (mukaan lukien kaavan testaaminen validaattoripalvelussa ja tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään)
- Kaavoituskonsultin ja Ryhti-järjestelmän hyödyntäminen yhdessä kunnan kaavoitusvelvoitteiden täyttämiseksi
- Kansallisten tietomallien tietosisältöjen lisääminen kunnan rakennusrekisteriin ja rajapinnan rakentaminen kunnan rekisterin ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän välille
- Rakentamislupajärjestelmän päivittäminen kansallisten tietomallien ja rakentamislaispykälien 72 ja 73 mukaiseksi tietosisällöksi ja tietojen toimittaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

Esimerkkejä avustettavista toimenpiteistä

- Kaksisuuntaisen rajapinnan hyödyntäminen, jossa kunnan rekisterissä olevat soveltuvat tietosisällöt korvataan Ryhtin tietovarannolla ja Ryhtin hyödyntäminen muihin kunnan rekistereihin.
- Rakentamisluvista kerättävän ydintiedon lisääminen kunnan rekisteriin ja tietojen toimittamisen testaaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
- Tietomallimuotoisen tonttijakosuunnitelman tekemisen mahdollistama ohjelmistokehitys
 - Tonttijakosuunnitelman tekeminen tietomallimuotoisena ja rajapintapalvelun testaaminen

Avustuspäätökset

- Jokaiselle hakijalle tehdään myönteinen ja kielteinen avustuspäätös
- Avustuspäätökset pyritään tekemään kuukauden sisällä haun sulkeutumisesta
- Kielteisissä avustuspäätöksissä on perustelut, miksi hanketta ei avusteta
- Myönteinen avustuspäätös pitää sisällään ehdot avustuksen käyttöön ja raportointiin

Kysymyksiä ja vastauksia

Kysymyksiä voi esittää myös jälkikäteen ottamalla yhteyttä:

Jemina Suikki, erityisasiantuntija

0295 250 345

jemina.suikki@gov.fi

Henrik Saari, projektipäällikkö

0295 252 257

henrik.saari@syke.fi